

Stockholm den 26 september 2018

R-2018/1224

Till Justitiedepartementet

Ju2018/03126/DOM

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 21 juni 2018 beretts tillfälle att avge yttrande över promemorian Resning vid nya uppgifter om den tilltalades ålder (Ds 2018:19).

Sammanfattning

Advokatsamfundet har ingen erinran mot förslagen i promemorian som avser resning till fördel för den enskilde. Advokatsamfundet avstyrker däremot förslagen i promemorian som avser resning till nackdel för den enskilde. Advokatsamfundet avstyrker även den föreslagna ändringen rörande undantag från principen om *reformatio in pejus* under ordinarie rättegång.

Synpunkter

Inledningsvis vill Advokatsamfundet understryka att resning är ett extra ordinärt rättsmedel som enbart undantagsvis ska tillämpas. I likhet med vad som anges i promemorian vilar de nuvarande reglerna om resning på en avvägning av mellan två rättsliga principer – orubblighetsprincipen och sanningsprincipen – varvid orubblighetsprincipen lagstiftningsmässigt har getts företräde i fråga om resning till nackdel för den tilltalade, och sanningsprincipen har getts företräde i fråga om resning till fördel för den tilltalade. En sådan ordning är enligt Advokatsamfundet av central betydelse, och bygger på att det allmänna intresset som kräver att en oskyldig inte döms har företräde framför samhällets plikt att se till att en skyldig person inte slipper straff.

Med beaktande av det ovanstående noterar Advokatsamfundet att utredaren i promemorian inte förefaller ha beaktat att de individer som huvudsakligen kan komma att bli föremål för den föreslagna ändringen, dvs. personer som kommit till Sverige som asylsökande och därvid gjort gällande att de är minderåriga, sällan själva med säkerhet känner till sin faktiska ålder. I en situation där den uppgivna åldern visar sig inte stämma överens med den faktiska åldern, bör härav beaktas att individen nödvändigtvis inte uppsåtligen har ljugit om sin ålder, utan mycket väl kan bero på att individen faktiskt trott att den uppgivna åldern är den faktiska åldern. Rimligheten av att i ett sådant fall bevilja resning till den enskildes nackdel, varvid den enskilde kan komma att dömas till ett väsentligt strängare straff, kan ifrågasättas. Detta gör enligt Advokatsamfundet att stor försiktighet av utformningen och tillämpningen av reglerna till resning till nackdel för den tilltalade måste iaktas.

Vidare bör enligt Advokatsamfundet beaktas att de faktiska omständigheter som kan komma att utgöra grund för resning till den tilltalades nackdel, sannolikt kan komma att utgöras av en förändrad vetenskaplig metod för bestämmande av ålder. Emellertid kan inte uteslutas att en sådan förändrad vetenskaplig metod ånyo kan komma att ändras, eller att en förändring av vetenskaplig metod för åldersbedömningar kan komma att dröja. Detta gör enligt Advokatsamfundet att man måste ifrågasätta rimligheten i att den enskilde i grunden aldrig kan vara säker på att en dom står fast, vilket innebär en kränkning av orubblighetsprincipen, och om inte annat utgör det ytterligare ett skäl till att iaktta försiktighet vid utformningen och tillämpningen av reglerna om resning till den enskildes nackdel.

Advokatsamfundet ställer sig också frågande till den valda utformningen av förslaget till 58 kap. 3 § punkten 3 rättegångsbalken, vilken föreslås stadga att *”om domstolen funnit att den tilltalade begått brottet innan han eller hon fyllt tjuogoett år och en omständighet eller ett bevis, som inte tidigare har lagts fram, åberopas och dess framläggande sannolikt skulle ha lett till att den tilltalade bedömts vara äldre än vad domstolen funnit och därför sannolikt skulle ha dömts till en väsentligt strängare påföljd”*. Enligt den föreslagna nya bestämmelsen ska vid den aktuella prövningen om resning till den enskildes nackdel två sannolikhetsbedömningar göras. En sådan utformning ger enligt Advokatsamfundet upphov till rättsosäkerhet vad gäller förutsebarhet, samt riskerar att leda till svårigheter i tillämpningen av bestämmelsen.

Mot den ovanstående bakgrunden avstryker Advokatsamfundet de ändringar som föreslås beträffande resning till den enskildes nackdel. Under alla omständigheter menar Advokatsamfundet att de föreslagna ändringarna avseende resning till nackdel för den enskilde bör vara förbehållet endast de allvarligaste brotten, vilket Advokatsamfundet enbart bör gälla brott för vilka är föreskrivet fängelse i mer än två år (vilket noteras motsvarar den tid som gäller i Finland).

Advokatsamfundet ställer sig även frågande till grunderna för att såsom utredningen föreslår frågå principen om *reformatio in pejus* även under ordinarie rättegång. I utredningen motiveras förslaget med att det i fall då det framkommer nya uppgifter om

den tilltalades ålder under handläggningen i hovrätten, skulle det vara en omständlig och processekonomiskt icke försvarbar ordning att åklagaren skulle vara tvungen att invänta laga kraft för att därefter ansöka om resning. Emellertid är detta en ordning som redan gäller brottmål i övrigt. I ett brottmål där åklagaren inte överklagar en dom, och där det efter överklagandetidens utgång framkommer nya bevis rörande den misstänka gärningen vilka skulle kunna komma att påverka påföljden, saknar hovrätten möjlighet att döma till en strängare påföljd. Att frångå denna princip gällande frågan om ålder är enligt Advokatsamfundet omotiverat, och medför att den misstänkte förlorar möjligheten till förutsebarhet, vilket i sig minskar rättssäkerheten. Av denna anledning avstyrker Advokatsamfundet de föreslagna ändringarna rörande undantag från principen om *reformatio in pejus* under ordinarie rättegång.

Slutligen anser Advokatsamfundet att ett barn som blir föremål för en resningsprocess ska ha en uttrycklig rätt till en försvarare i processen, så att barnets intressen kan tillvaratas och barnets åsikter kommer fram tidigt i processen.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg/

genom Maria Billing